

מהסנדביצ'ים המשוריינים של מלוי השיירות, דרך שלושת הטנקים הראשונים שנג

בני הפלדה של תל

ללא תותח שהוסר מעליו בנג
כאשר הובא השרמן הראשון
תערוכה בצפון תל-אביב, היו
מופתע עד שקפץ והתייצב מול
הטון הדרוך בידו.

השרמן הראשון לא נשאר זה
רס"ר של חיל השריון הברי
מספר חיילים בריטיים אחרים ד
גיב ארבעה טנקים מסוג קרוג
התעופה בחיפה. אחד הטנקים
בשעת התעופה, טנק שני ירד בו
ונעזב, ואילו השניים הנותרים
באותו לילה דרך בתשלמה לגב
הוסתרו ברחוב, מכוסים בבר
המטוסים הבריטיים שחיפשו או

פעולתם הראשונה של שלוש
הראשונים היתה כיבוש שדה הר
הטנקים, שלח בוחלים, הגיעו מ
דסים ליד שדה התעופה, והלגיו
בשדה, הופתעו וברחו. באותו
הודיע מספר אחד הקרומוליים
להוציא שרמן אחד של האויב מ
ידי פניעה ישירה בפגז עשן. כז
הטנקים לשדה, התברר להם
שנפגע לא היה אלא מנוע של
הועלה על דוכן לצורך תיקוני

★ ★ ★

השר התר

שעה שחיל השריון הישראלי
בעצם ימי הקרבות בטנקים קלי
הוציאו, שהוצאו כמעט כולם
בקרב על עיראק אל מנשיה, ק
הרכש הישראליים ברכישת יק
שריון מסודר. פעולת הרכש הגו
שונה נעשתה באיטליה.

יהודה ארזי, קצין שריון ומי
מנהל משרד הבטחון, ופנחס א
שר המסחר והתעשייה, עשו או
הראשונה. באחד המחנות באיט
ריכוז של טנקים אמריקאיים מטי
השושאר שם עליידי האמריקאים
נטשו את אירופה. לפני עזבם,
מריקאים ככל האפשר כדי שאי
להשתמש בהם למטרות צבאיות.
חורים בקני התותחנים, ניפצו בעז
נפץ את גלגלי המנוע. אי אפשר
שיג באיטליה חלקי חילוף לחלקים
אולם בואדי ליד עתלית, לשם ה
בריטים את השרמונים שלהם מה
לפני עזבם את הארץ, נמצאו חל
רבים במצב תקין.

ימים אחדים אחרי ששני השל
30 שרמונים מתוך מבחר הטנקים
אישרה הממשלה האיטלקית את
אולם היתה בעיה חמורה של הוצ
נות מעבר אל מחוץ לגבולות א
אנשים שהיו צריכים לחתום על
אלה נמצאו או בחופשה, ושני
העתיקו את פעילותם לשפת-הים.
שו את מבוקשם בין המתרחצים.

30 השרמונים הובאו לארץ בש
קטנות. כשוכנסו האניות לבסוף
אפשר היה לפרוק אותן מאחר
בנמל חיפה מנוף המסוגל לשאת
30 טון. בעזרת שלושה מנופי
פורקי הטנקים, כשצריחיהם מור
ומרכביהם לחוד, הם הועברו כ
המלאכה, שם הורכבו להם תנ
הגיעו ממקור אחר, וחלקי החילו
החלקים שנופצו עליידי האמריקאי

שלושת הטנקים הראשונים ששי
פיקו להגיע דרומה כשכוחות צו
במצרים בסביבות אל-עריש. שלוש
היו בדרך, אולם אי אפשר היה כ
עולם, מאחר שההפוגה נכנסה ל
שלושים הטנקים היו מוכנים תו

„הנה נוסעות 200 אלף לירות“, הצביע
אורח תל-אביבי כלפי טנק אי.מ.אקס, בעל
תותח ארוך קנה, שזחל על שרשרותיו,
מצוחצח, מבריק ורעשני, על ציפוי האספלט
של כבישי תל-אביב. הוא לא היה בודד.
כשנפתח השבוע יום גייסות השריון של
צה"ל, זרמה הרבה פלדה בעורקי העיר.
טורים של טנקים כבדים וקלים, זחלים ו-
משוריינים מכל הסוגים הסתערו על ליבו
תיהם של אורחי תל-אביב. אך כשהמונים
הריעו והשליכו פרחים משני צידי הדרך,
והצטופפו סביב מחנות השריון בככרות
העיר, לא עשו רבים את החשבון: כמה זה
עולה? מיליון ועוד מיליון ועוד אחד.

כשנולד חיל השריון, לא עשו חשבונות
מעין אלה. או לא היה חשוב מה יעלה כמה,
העיקר שיהיה. או לא היה ממי לקנות, מפני
שטנקים לא מוכרים לכל סוחר זרין המרבה
במחיר. כמו כל שאר חילות צה"ל, לא
נולד חיל השריון עם המדינה. קדמו לו
תיבות הפלדה של הגאפיריים, אותם משור-
ינים משופעי דפנות ובעלי גגות הרשת,
בהם היו אנשי משטרת הישובים מותקפים.
עזרה בימי המאורעות לישובים מותקפים.
קדמו לו גם הסנדביצ'ים. אלה היו מכר
גיות רגילות, שטטפו אותן בשלדים של עץ
וציפון בלוחות פלדה דקיקים שהיו מיוע-
דים לתעשיית צינורות.

ערכם של הסנדביצ'ים היה פסיכולוגי
בעיקר. שרר בהם מחנק וחושך והם יכלו
לעצור בקושי כדורי רובה, אולם לנוסעים
בהם היתה הרגשה של בטחון. משורייני
הסנדביצ'י היו נשק הגנה. מלבד ללחי שיי-
רות, שימשו להחשת תחמושת ומוון ללח-
חמים, לקשר בין ישובים מבודדים. אולם
כבר בסוף 1947, עוד בטרם קמה המדינה,
נעשו ניסיונות ליצור שריונים משוכללים
יותר, כונשק התקפה. מהנרס אחד ששירת
בצבא הסובייטי בחיל השריון הציע לבנות
צריחים למשוריינים. תוך זמן קצר שונה
מבנה המשוריינים והם צוידו בצריחים מס'
תובכים. היושב בצריח יכול היה להשוין,
אולם לנהג היו צרות מכך: הגבהת הרכב
פגמה ביציבותו ובכושר הנדירות שלו.

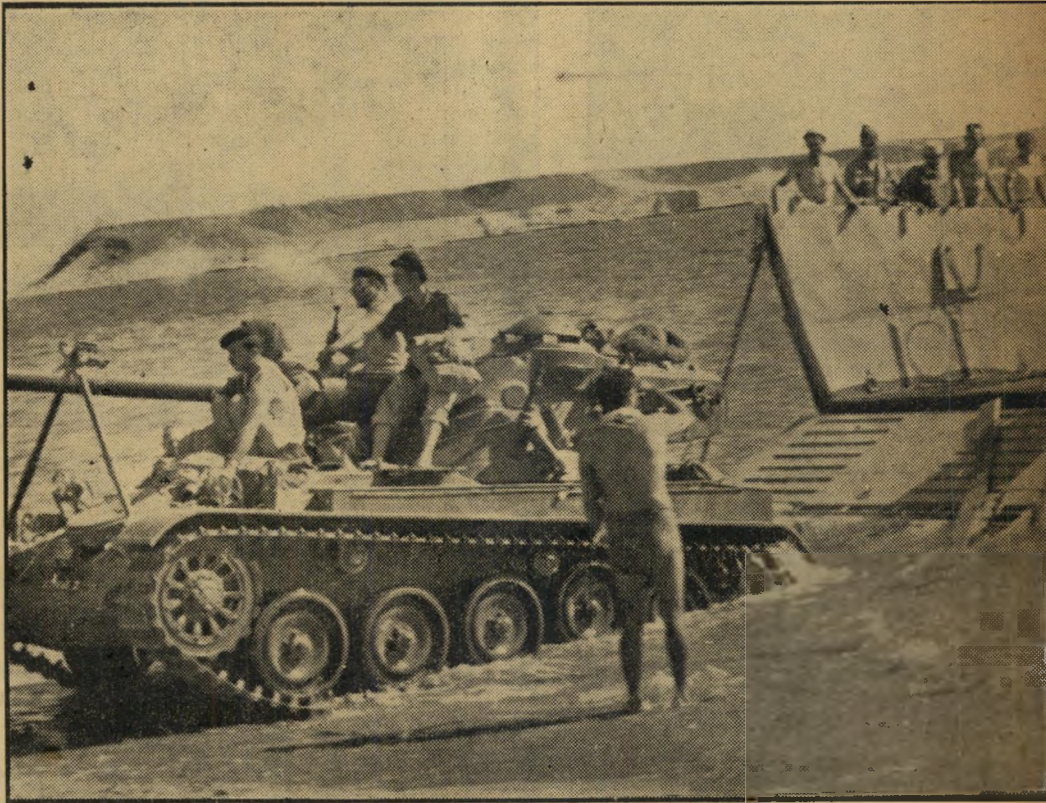
קרב הטנקים הראשון טרם הקמת המדינה
נערך בחיפה, אבל הטנקים היו רק בצד
אחד. היה זה כאשר כוחות ההגנה הקימו
הסימות על כביש חיפה-נצרת, כדי למנוע
את המגע בין חיילי הלגיון הערבי לערבי
חיפה. הלגיונרים הועיקו את הבריטים ש'
באו רכובים על שני שרמונים, הניסו את
משורייני ההגנה. אולם תוך זמן קצר החלו
אותם טנקים לשרת את הצד השני.

★ ★ ★

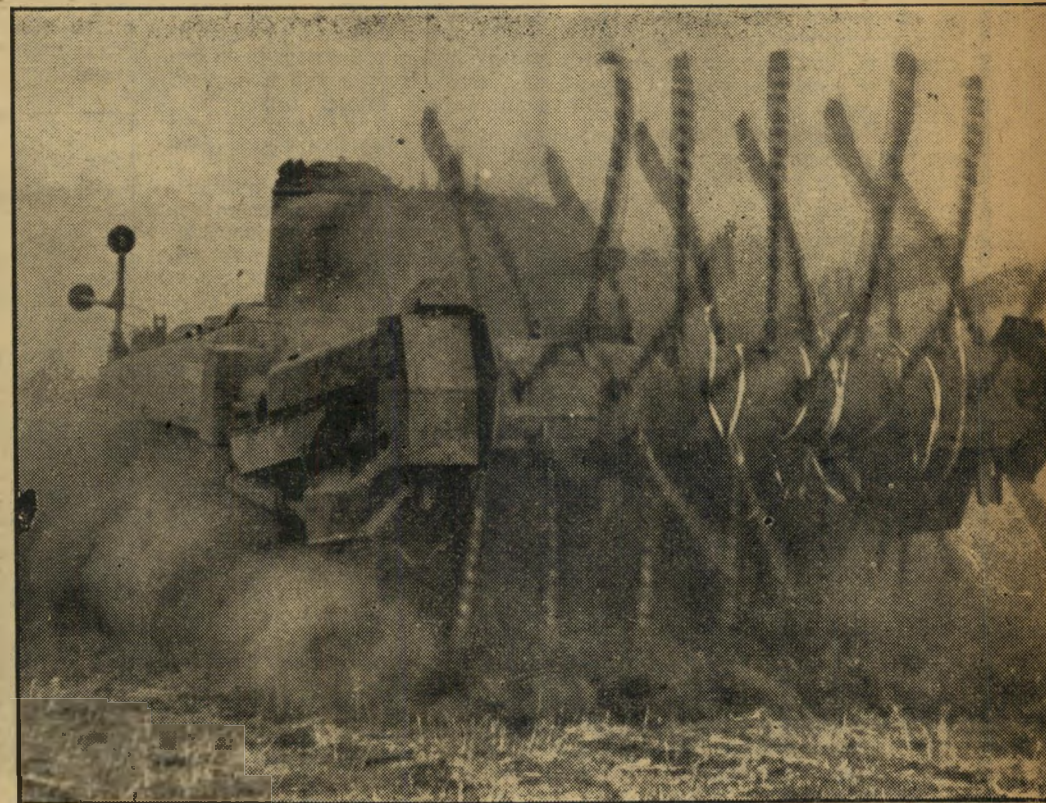
יסוד נוב

אולי לא נעים לשמוע את המלה אולם
עובדה היא עובדה: ראשיתו של שריון
צה"ל היתה גובה. ב-15 למאי 1948 מסרו
אנשי הרכש של ההגנה לידי הכוחות הי
לוחמים את השרמן הראשון שנרכש מידי
הבריטים. כשהחל הפינוי הבריטי, התברר
כי האנגלים אינם מחזירים את השרמונים
המקולקלים שלהם לבריטניה. שחי הטנק
המקולקל היה פחות מהוצאות ההובלה.
אולם מכיוון שהם לא רצו גם למסור טנקים
מקולקלים, נמצא פתרון: הטנקים המקול-
קלים היו מובאים אל אחת הפסגות בהרי
הכרמל, שם היו מושלכים אל התהום.

כששמעו זאת אנשי רכש ההגנה, עלה
בדעתם רעיון. הם הציעו לסמן טנק ראוי
לשימוש כטנק שאינו ראוי לשימוש. הטנק
יוצא מהמחנה הבריטי ובדרך יעבור לידי
ההגנה. אחרי זמן קצר נמצא גם החייל הי
בריטי שהסכים, אחרי תשלום קטן, לסמן
שני טנקים תקינים כמקולקלים. בדרך להר
הכרמל ססה הטנק קצת מהדרך ונמסר
לידי אנשי הרכש. הוא היה טנק טוב, אולם

ויא מארים | דרך הים, נוחת טנק קל מטיפוס אי.מ.אקס בחוף המזרחי של חצי האי סיני בתקופת מיבצע קדש. הטנקים, שהובאו בנחתות בדרך הים, ימים מועטים אחרי שנפרקו מעל אניות שהביאום מצרפת, הפתיעו את חיילי חיל הרגלים, היו גורם מכריע בלוחמת השריון במרכז חצי-האי.

הנראית בתמונה נקראת בשם מורג. היא איננה אלא טנק שעליו מותקן מתקן מיוחד לפינוי שדה מוקשים. השרשרות המורכבות בקדמת הטנק על גבי ציר מסתובב, מכות כל שעל אדמה לפני הטנק המתקדם, מפעילות את המוקשים לפני שהטנק מספיק לעלות עליהם — והדרך נקיה.

המפלצת